

ДГИТАТОРДЫН
БЛОКНОДЫ № 5

Бастыра ороондордын пролетарийлери, бириккилегер!

АГИТАТОРДЫҢ БЛОКНОДЫ

5 №
Май
1974 j.

КПСС-тин Горно-Алтайский обкомынын пропаганда ла
агитация бөлүги

ВЫБОРЛОРГО БЕЛЕТЕНЕР ӨЙДӨ ЈАРТАМАЛДУ ИШТИ ЭЛБЕДЕР ЛЕ ЈАРАНДЫРАР

1974 j. 16 июньда СССР-дин Верховный Соведине
выборлор болор. Бу сүрекей јаан политический учурлу
ишке белетениш бастыра ороондо элбей берди. Выбор-
лорго белетенери советский албатынын иштеги ле по-
литический эрчими сүрекей тынгыган айалгада өдүп јат.

СССР-дин Верховный Соведине выборлордо Комму-
нистический партия, алдында чылап ок, партийный эмес-
терле јуук биригүде туружат.

Избирательный кампания — советский албатынын
јүрүминде сүреен јаан учурлу политический керек. Ого
јакшы белетенип, сны јенүлү өткүрери — партийный,
советский органдардын ла ишкүчиле јаткандардын он-
чо общественный организацияларынын сүрекей каруу-
у задаказы. Выборлорго белетенери јанынанг органи-
зационный иштер ончо јерлерде бүткен: агитпункттар
ачылган ла јазалган, агитколлективтер ле агитбригада-
лар төзөлгөн, избирательный округтарды он өрөкөлөр-
гө бөлиир иш божогон, СССР-дин Верховный Соведин-
инг депутадына кандидаттар көстөлгөн.

Верховный Советинг депутадынын кандидаттарына
Туулу Алтайдын ишкүчиле јаткандары Көксуу-Оозы ай-
макта Амурский совхозтын малчызын Айтпасов Дмитрий
Васильевичти, Кош-Агаш аймакта СССР-дин 50 јылдыгы-
нын адыла адалган колхозтын койчызын Керексобе-

Горно-Алтайский обком
1

сова Анна Михайловнаны, Турачак аймакта Курмач-Бай-голдын школынын үредүчизин Кандаракова Анна Мака-ровнаны көстөгөндөр. Верховный Советтин депутадына кандидатка анайда ок партиянын обкомынын баштапкы качызы Лазебный Николай Семенович ле крайиспол-комнын председатели Аксенов Николай Федорович көстөлгөн.

Выборлорго белетенер өйдө идеологический ишчи-лердин алдында сүрекей жаан задачалар туруп жат. Пар-тийный организациялар жартамалду иш өткүрерин там элбедерине, онын учурын тыгыдарына бастыра ийде-күчин ууландыраар учурлу.

КПСС-тин XXIV съездинин жөптөрүн, тышжанында-гы ла ичжанындагы политиканын бу съезде ле КПСС-тин онын кийинде өткөн Пленумдарында жара-дылган ууламжызын Коммунистический партия жана бас-пастан бүдүрип турганын көргүзери, коммунизмди тө-зөп бүдүреринде эмдиги турган задачаларды терен жар-таары, ишкүчиле жаткандарды бешжылдыктын жаан план-дарын ла 1974 жылда алынган социалистический молжу-ларды бүдүрерине көдүрери выборлорго белетенер өй-дө массово-политический иштин төс ажарузында болор учурлу. Избирательдер ортодо иш өткүрерине темати-ческий вечерлерди, сурактардын ла каруулардын ве-черлерин, оосло айдар журналдарды, кинолекторийлер-ди элбеде тузаланар керек. Избирательдерле партий-ный, советский ишчилер, хозяйственный башкараачы-лар, специалисттер, производствонун озочылдары туш-тажып, куучын айтканы, жербойынын Советтеринин ка-руулу ишчилеринин ле депутаттарынын отчетторын ук-каны жаан тузалузын база ундыбас керек.

Лекторлор, политинформаторлор, агитаторлор со-ветский избирательный системаны жартап, советский об-щественный ла государственный строй капиталистиче-ский стройдон, социалистический демократия капитали-стический демократиядан чик жок артык болгонын көр-

гүзер учурлу. Анайда ок олар эксономиканы, науканы, культураны өскүреринде бастыра советский албатынын, бистинг областьтын ишкүчиле јаткандарынын једимдерин чокум јарт тоолор ло керектер ажыра көргүзип, бу једимдер бистинг Ада-Төрөлистинг келер өйдөги өзүминде, онын коруланар ийде-күчин тынгыдарында кандый јаан учурлу болуп турганын јартаарга кичеенер учурлу. Анчадала КПСС-тинг Төс Комитедининг декабрьский (1973 ј.) Пленумынын јөптөрин ле КПСС-тинг Төс Комитедининг партияга ла советский албатыга эткен Кычырузында айдылган задачаларды бүдүрерине јаан ајару эдер керек.

Партийный организациялар политический ишти өткүрерде социалистический мөрөйди, коммунистический иш учун тартыжуны элбедерине ле теренжидерине, производствонунг озочылдарынын ченемелин элбеде таркадарына, кажы ла коллективке, кажы ла ишчиге пландарын ла молјуларын бүдүрерине ле ажыра бүдүрерине јарамыкту айалгалар төзөөрине јаан ајару эдер учурлу.

Выборлорго белетенер өйдө массово-политический ишти бастыра јанынан јарандырганы ишкүчиле јаткандардын иштеги ле политический эрчимин тынгыдарына, бистинг алдыбыста турган јаан задачаларды бүдүрерине ан болуш јетиреринде алаңзу јок.

МАЛЧЫЛАРДЫҢ КЕРЕКТЕРИ ЛЕ ЗАДАЧАЛАРЫ

Партия 1974 жылда — бешжылдыктын план бұдерин быжулайтан жылында — малчылардың Бастырасоюзный социалистический мөрөйин элбеде баштазын деп кычырган. Бистин областьтын жұрт хосзйствозынын ишчилери бу кычыруны база изў жарадып, ончо јерлерде баштанкайын, тапкырын көргүзип, плановый јакылталар бұдерин ле ажыра бұдерин јеткилдеерге киченип јат.

Мынын шылтузында көп хосзйстволор ичбойындагы резервтерди тuzаланып, жұртхосзйственный продукция эдип чыгарарын билдирўлў көптөдип ийгендер. Темдектеп айтса, областьтын колхозторынан ла совхозторынан садып алып турган сўт, былтыргы жылдың баштапкы кварталына көрө, 11223 центнерге, эмезе 16 процентке көптөгөн. Озочыл хосзйстволор мал кыштадарын јенўлў божодып, бешжылдыктын төртинчи жылынын јакылталарын өйиненг озо бұдўрерине јакшы төзөлгө төзөйдилер. Анайда, 1974 жылдың баштапкы кварталында албыхосзйственный план бўткўл область ичинде эт аайынча 111 процентке, сўт аайынча 108 процентке бўткен.

Је андый да болзо, областьтын бир кезек аймактарында мал ижин өскўрерининг тебўлери алынган молжулардың бұдерин эм тургуза јеткилдебей јат. Шебалин, Көксуу-Оозы ла Кан-Оозы аймактардың совхозторы государственного этти, өткөн жылдың бу ок өйине көрө, ас саткандар.

Майма аймакта совхозтордың көп фермаларында малдың продуктивнозы јабызаган: бир уйдан сўт былтыргызынан 6 килограммга ас саалган, Шебалин, Кан-

Оозы ла Көксуу-Оозы аймактардын хозяйстволорында дезе малдын тоозы да астаган.

Андый сондоштын шылтагы незинде?

Бу жуукта болгон областной партийный активте темдектелгени аайынча болзо, мал ижине аяруны уядаткан жерде керектер коомой өдөт. Кезик хозяйстволордо алынган молжуларды төзөмөлдү ишле, науканын једимдерин ле озочылдардын ченемелин элбеде тузаланганыла јөмөбөй јадылар.

Эмди хозяйстволордын јенүлү ижин јыл туркунына јеткилдейтен төзөлгө салынып турган төс учурлу өй башталды. Мал кыштадары учына једип келген өйдө малчылардын керектери анчадала көп болуп јат деп айдарга јараар. Јаңы чыккан јаш малды корып ла чыдадып алар, уйларды сүттендире саарын төзөөр лө көп сүт саарын јеткилдеер, семиртетен малдын үүрлерин јуур, койлордын түгин кайчылаар ла госуударствотого түкти азыйгызынан көп лө артык чындыйлу садар керек.

Малды кыштан чыгарып, јайгы өйгө төзөмлдү көчүрери, бу тушта онын продуктивнозын јабызатпазы — ончо малчылардын, хозяйстволордын башкараачы ишчилеринин ле специалисттеринин јуучыл задачазы. Кажы ла участокто өлөнгнин чындыйын шүүлтеге алып, малды качан кабырып баштайтанын чын-чике јартап алары сүреен јаан учурлу. Малды одорго тон өткүре эрте көчүрзе, сонгында өлөнг коомой болор, орой көчүрзе— одордогы баазы јенгил, чындыйы јакшы азыралды тузаланарынын өйи астаар. Бу эки айалганын кажызы ла продукцияны билдирүлү астадып, онын бойына турар баазын бийиктедип јат.

Мал өскүрер фермалардагы көп иштердин ортозында малды чыдадары, одорлодоры ла семирте азыраары јаан учурлу.

Мал өскүрер фермалардын ишчилери, колхозтордын ла совхозтордын зоотехниктери ле ветеринарный специалисттери букага кожор јажы јеткен кажы ла уйды

ла кунајынды, кажы ла јоон койды алдынан башка кату учетко алып, уйлар ненин учун кызыр ла субай артканынын јартына чыгып, ончо уйлар (кунајындар дезе 18—20 айынан орой эмес) џйлѳ-џйинде ѳренделип, 1975 јылда тѳрѳзин деп, ончо иштер ѳткѳрер учурлу.

1973 јылда Улаган аймакта 100 уйдан 58 бозу, Турачак ла Ондой аймактардын совхозторында дезе 72 бозудан алынган. Чыккан кураандардын ла уулактардын тоозы база ас болгон: 100 эне койдон эмезе эчкиден орто тооло Улаган аймакта — 62, Шебалин аймакта — 65, Кѳксуу-Оозы аймакта — 66 кураан эмезе уулак келишкен.

Малды азыраарында ла кичееринде бар једикпестерле коштой эне малдын кызыр артып турган тѳс шылтактарынын бирѳзи — ол малды искусственный эп-сѳмеле ѳренделтерин коомой тѳзѳгѳни. Колхозтордын, совхозтордын ла областьтагы «Госплембиригѳнин» специалисттери бу шылтакты јоголтор учурлу. Мынызы олардын кыйалта јок бѳдѳретен кереги болуп јат.

Јас — арбын сѳт алатан џйдин башталгазы. Уйлардын текши тѳрѳжи, оларды одорлордо кабырганы бу џйдѳ эн ас чыгымдар эдип эн ле кѳп сѳт алар арга берет. Бу аргаларды јетире тузаланбаганы сѳт алар ла государственного садар планы чочыдуга тургусканы болуп јат. Май ла июнь айларда алып болбогон сѳтти јылдын арткан џйинде орныктырып болбозын малчылар јакшы билер.

Бѳткѳл областьтын колхозторы ла совхозторы аайынча бу јылдын баштапкы кварталында бир уйдан орто тооло сѳт 1973 јылдагызынан 22 килограммга кѳп саалган. Эмди бу једимдерди уйадатпай, уйлардын сѳдин там ла кѳптѳдѳри сѳрекей јаан учурлу.

Мал кабырар џйдѳн ала колхозторго ло совхозторго уй малды семирте азыраары јанынан јаан иш ѳткѳрерге келижер.

Онызына элден ле озо не керектѳ?

Мал кабырган өйдин баштапкы ла күндеринен ала уй малдын ла кой-эчкинин үүрлерин жакшы кичеери керегинде сананар, мал экпиндү өзүп чыдаарына ончо айалгалар төзөөр керек. Хозяйстволордо малдын үүрлерин сананып төзөп, оларды качан кажы одордо кабырарын ажындыра темдектеп турза, малдын продуктивносты түргөн бийиктеер. Үүрге түнгөй жашту, эркек эмезе тижы мал талдайтан некелтени кату бүдүрип турар керек. Малды нөмөрлөп ле бескелеп жадылар. Чыгарылган одорлорды тузаланарынын ээжизи жарталып жат. Семиртетен малды көп сабазында бойынын керегин жакшы билер скотник-пастухтын колына табыштырар. Хозяйстволордын башкараачы ишчилери ле специалисттери эттенгир малдын күн ээжизин, оны азыраарынын ла кичееринин ээжизин малчылар канайып бүдүргилеп турганын жаантайын шинжүзүндө тудар учурлу.

Ангылу аяруны жаш малга жетирер керек. Бу жылда чыккан кураандардын бир кезеги эткомбинатка быжыл ла табыштырылар. Чыккан жаш малды жагыс ла чыгым жогынан корып алганы жаан учурлу эмес, же онын жакшы өзүп чыдаарын жеткилдеер, энезинен айрыган согында өзүми уядай берерине жетирбес керек.

Кажы ла колхозто ло совхозто, кажы ла фермада резервтер бастыразы керекте бе, жок по, продукция эдерин көптөдөрине, онын чындыйын жарандырарына аргалар ончозы тузаланылат па, жок по деп, айландыра көрүп шиндегилезин.

Мал ижи — журт хозяйстводо бешжылдыктын жакылтааларын бүдүрери учун тартыжу өдүп турган мергендү жерлердин бирүзи. Көп жаш мал, сүт, кожулта бескеалары, продукцияны эдерине ас акча ла иш-күч чыгымдары малчылардын мөрөйинин жуучыл кычырузы болуп жат.

Г. ТАНКОВ.

ПЛЕМЕННОЙ ИШТИ — ЭМДИГИ ӨЙДИН НЕКЕЛТЕЗИНЕ

Партиянын XXIV съезди јурт хозяйствонун ишчилеринин алдына јаан ла каруулу задача тургускан. Ол за-
дачалардын бирүзи — племенной ишти онон ары ја-
рандырары. Мал өскүрерин концентрация ажыра, спе-
циализация ла хозяйстволор ортодогы кооперация ажы-
ра промышленный тӧзӧлгӧгӧ тургузып турган ӧйдӧ мал-
дын угын јарандырары ла јангы укту мал өскүрип ала-
ры јаан учурлу керек болуп јат. Кенгиде укту койлор өс-
күрер совхозтын ла укту мал өскүрер фермалардын
ижине партийный, советский ле хозяйственный орган-
дардын ајарузын тынгытканы, анайда ок колхозтордын
ла совхозтордын, областной госплемобъединение-
нин башкараачы ишчилеринин ле специалисттеринин
каруулу болорын тынгытканы малдын угын јарандыра-
рына јаан алтамдардын бирүзи болор.

Бистин областьта укту мал өскүрип, өскӧ хозяйство-
лорго таркадатан хозяйстволор ло фермалар бар. Ол
тоого Кенгиде укту койлор өскүрер совхоз, Јабагандагы
совхозтын укту койлор өскүрер эки фермазы, Кош-
Агаш аймакта СССР-дин 50 јылдыгынын адыла адалган
колхоз, укту эчки өскүрер тӧрт ферма, ченемел кӧргү-
зер Горно-Алтайский станциянын производственный че-
немел ӧткүрер хозяйствозынын Маймадагы фермазы,
Кызыл-Өзӧктӧги совхозтын Кызыл-Өзӧктӧги фермазы
кирип јат. Маймадагы ла Кызыл-Өзӧктӧги фермалар
симментал укту уйлар өскүрип, таркадып јат, Шебалин-
деги совхозтын Мыйтудагы фермазы ла Кенгидеги сов-
хозтын Озернойдогы фермазы казахский ак башту укту

уйлар өскүрип таркадып турулар. Көп саба колхозтордо
ло совхозтордо укту малдын үүрлери төзөлгөн, онон
алган жаш малды малданарга өскүргилейт.

Специалисттердин, научный ишчилердин ле мал өс-
күрериле колбулу өскө дө ишчилердин малдын угын
жарандыларына ууландыра калганчы жылдарда өткүрген
иштеринин шылтузында бир кезек көргүзүлөргө жетке-
нис. Калганчы жылдарда малданарга элита ла баштапкы
класстарга келижип турган кучалар, текелер ле букалар
өскүрери көптөп туру. Темдектезе, ченемел көргүзөр
Горно-Алтайский станциянын производственный чене-
мел өткүретен хозяйствозынын Маймадагы фермазы-
нын малчылары малданарга жакшынак кунажындар тал-
дап артырып, азыралды жарандырып, кажы ла уйдан жы-
лына орто тооло 3300 — 3600 килограммнан сүт саа-
рына жеткендер, Майма аймактын бастыра хозяйстволо-
ры дезе кажы ла уйдан орто тооло 2270 килограммнан
сүт саайт. Укту койлор өскүрер фермалар кажы ла
койдон 3—3,2 килограммнан түк кайчылагылайт. Укту
эчки өскүрер фермалар кажы ла эчкиден 500—520
граммнан ноокы тараарына једип алган. Укту малдын
үүрлерин кичееп турган кезик малчылардын көргүзүле-
ри сүрекей јаан. Темдектезе, ченемел көргүзөр Горно-
Алтайский станциянын производственный ченемел өткү-
рер хозяйствозынын уй саачызы В. Г. Харлова былтыр
кажы ла уйдан орто тооло 3670 килограммнан сүт саа-
ган. Кан-Оозы аймакта «Путь Ильича» колхозтын койчы-
зы Р. А. Туганбаев былтыр кажы ла койдон 3650 грамм-
нан түк кайчылаган. Кош-Агаш аймакта «Кызыл Мааны»
колхозтын койчызы, Социалистический Иштин Геройы
Тебекова Кыдат былтыр кажы ла койдон 3450 грамм-
нан түк кайчылаган.

Өрө айдылганынан көргөндө, бистин областьтын
колхозторында ла совхозторында малдын угын ја-
рандылары јанынан учы-кыйузы јок аргалар ба-

ры јарталат. Јаңыс ла зоотехнический ишти јарандырар, племучетты тыңыдар, үүрлерде укту ла класснозы бийик, кайлык укту малдың тоозын көптөдөр керек. Онызы кажы ла малдан арбынду ла бийик чыңдыйлу продукция алар арга берер.

Андый да болзо, 1973 јылдың бонитировказынан ла 1974 јылдың баштапкы январында укту малды учетко алганынан көргөндө, колхозтордо ло совхозтордо укту ла классный малдың тоозын көптөдөри јабыс кемиле барып јат. Темдектезе, симментал ла казахский ак башту ару укту уйлар областьтың бастыра уйларының јүк ле 4,2 проценти болуп туру. Олордон кайлыктап өскүрип алган баштапкы ла экинчи үйе уйлар бастыра уйлардың 81,2 проценти де болзо, олардың јүк ле 2,6 проценти элита-рекорд ло элита класстарга келижип туру. Экинчи класска келишкен ле классный эмес уйлар бастыра уйлардың 77,6 проценти болуп туру. Койлор ло эчкилер өскүреринде керек база јаранбай јат. Областың бастыра койларының јүк ле 50 проценти кайлык укту. Олардың јүк ле 12 проценти элита ла баштапкы класстарга келижет, 32 процеттен ажыразы төртинчи ле јектү класстарга келижет. Ол малданарга јарабас мал. Мындый айалга төзөлгөнinin төс шылтагы угы ла класснозы јабыс букалар, кучалар ла текелер тузаланып, кандый уйларга ла койлорго кандый бука ла куча кожотонын аңылабай, зоотехнический учетты албай турганында. Онон улам бонитировка өткүрер тужында башкарынар документ јок то болуп калат, мындый айалгада малдың угын јарандырарының научный төзөлгөлү планын тургузып алар арга јок. 1973 јылда кезик фермаларда учет јок болгонынан улам уйлардың јүк ле 33 процетининг бонитировказы өткөн, колхозтордың уйларының 38 процетине, совхозтордың јүк ле 18 процетине бонитировка өткүргендер. Көксү-Оозы аймактың совхозторы 1973 јылда бонитировканы чек өткүрбегендер, «Коксинский» совхоз бу јаан учурлу ишти

1969 жылдан бери чек өткүрбеген. Койлордын көп сабазына бонитировка өткүрилбей жат. 1972 жылда 176327 койго бонитировка өткүргөн болзо, 1973 жылда 55 мунтынга ас койго өткүрилген. Улаган аймактын хозяйство-лоры бу ишти жылдын ла үзүп турулар. Племенной иштин жаан учурлу бөлүгүн — бонитировканы өткүрбегени малдын угын жарандыраар ишти көндөлөнгө салганы болуп жат.

Малдын угын жарандыраар ла малды искусственный эп-сүмеле үренделтер иште жакшынак букалу, текелү, кучалу ла айгырлу болоры жаан учурлу. Калганчы жылдарда омордын угы ла класснозы бир эмеш жаранган да болзо, угы уйан ла класснозы жабыс букалар, кучалар, текелер ле айгырлар тузаланары астабай туру. Госплем-объединениенин ле племпредприятиенин бөлүктеринин тузаланып турган букаларынын жүк ле 54 проценти аруукту, омордын жүк ле 31,5 проценти элита-рекорд ло элита класстарга келижип туру. Областыа казахский ак башту уку уйлар өскүрер эки ферма бар да болзо, андый уку букалардын 36 проценти тузаланарга жарабас.

Колхозтордын ла совхозтордын койлорго кожуп турган кучаларынын жүк ле 17 проценти элитный класска келижип турганынын шылтагы уку койлор өскүрер фермалар племенной ишти уйан өткүрип, малданатан кураандар өскүрер племенной керектин учурын жабыс өрүп турганында. Муртхозяйственный органдар ла госплемобъединение бу керекти шинжүзине уйан алып жат. Койлордын угын жарандыраар иш селекциянын жандалган эп-сүмелериле өдүп туру, жаш малды эне-адазынын чындыйынан көрө талдап малданып турулар. Кучаларды кураандардын, текелерди уулактардын, букаларды бозулардын чындыйынан көрө тузаланар ээжилерди буспас керек. Бу ишти төзөөр лө өткүрер тужында жаш мал ада-энелерин төзөйтөнин ле омор кандый айалгада торныгатанын ажаруга алары жаан учурлу. Эмди, кату ла жарымдай кату түктү койлордын угын кубултар иш бо-

жоп калган өйдө, специалисттердин алдында јаан ла уур задача — түктин чынгдыйын оног ары жарандырар, угы башка койлор өскүретенин токтодор задача туруп јат. Оныла коштой кажы ла койдон арбынду түк кайчылаарын, эди арбынду ла бийик чынгдыйлу болорын, койлор јербойынын кату айалгаларына турумкай ла чыдамкай болорын јеткилдеер керек.

Туулу Алтайдын хозяйстволорында нургулай механизированный сүттоварный јаан фермалар төзөлип турганыла колбой укту кунајындар өскүрип аларынын ууламјылары кубулып јат. Кажы ла колхозтын ла совхозтын укту малынын үүрлерин чокумдап алары сүрекей керектү иш болуп јат. Ол үүрлердеги уйлардын 50 проценттен ас эмези эн сүттенгир ле сүди эн койу уйлар болор учурлу. Кажы ла уйдан сааган сүттин учедын чике аларын (тоозын ла койузын) төзөөр керек. Келер јылдарда малданарга талдама деген уйлардын бозуларын артырар керек. Малданарга артырган тижн торбок бир јашту тужында баштапкы класстын некелтелерине бастыра јанынанг келижип турзын, оны 16—18 айлуда, тирү бескези 320—350 килограмм тужында, букага кожор, ол тушта кунајындар 25—27 айлуда төрөөр. Мынайда өскүрген кунајындардын баштапкы катап төрөгөн тужында кажызы ла 2800—3000 килограммнанг ла оног до көптөн сүт берер аргалу болор. Малданарга артырган малдын үүрлерин төзөөрин јаан учурлу иш деп көрөр лө оны өткүрерин элбедер керек.

Сүттенгир уйлардын угын жарандырар ишле коштой, эттенгир укту уйлар өскүрери бойына јаан ајару эдерин некеп туру. Бу иш кирелтелү ле рентабельный болоры племенной иштинг кеминенг, ару укту ла кайлык укту уйлардын тоозын түрген көптөткөниненг камаанду.

Областын хозяйстволорында племенной ишти оног ары жарандырарын јеткилдегениле коштой, партийный, советский ле јуртхозяйственный органдар племенной иштинг айалгазын шингеп ле шүүп көрөр,

колхозтордо ло совхозтордо зоотехник - селекционер-
лер болорын ла олор бир јерде солынбай иштеерин
јеткилдеер учурлу. Племенной иштин планында тем-
дектелген иштердин бастыразын јарамыкту ӱйдӱ лӱ
бийик чындыйлу бӱдӱрери учун башкараачы ишчилер-
дин ле главный специалисттердин каруулу болорын кӱ-
дӱрер керек.

И. СОБЯНИН.

КОЙДЫҢ ТҮГИН КЫРКЫЫРЫНА ЈАКШЫ БЕЛЕТЕНИП АЛАР

Туулу Алтайдын колхозторында ла совхозторында өскүрип турган укту койлордын түги јаантайын бийик чыңдыйлу болот деп, бистинг түктен эдимдер белетеп турган промышленность темдектейт. Бистинг койлордын түги койу, бек, ару. Андый түктен бостон, шевиот, каверкот ло оног до өскө бүдүмдү бөс эдедиленер.

Быјылгы кыш јылу болгон, ксйлор кыштан јакшы күчтү чыккан, айдарда, хозяйстволордо койлордон бийик чыңдыйлу арбын түк алар арга бар.

Областын хозяйстволорынын башкараачы ишчилеринин ле специалисттердин алдында кой кайчылаар каруулу ишке бастыра јанынан јакшы белетенип алала, койлорды бойынын ойинде ле түгин чыңдыйлу кайчылап аларын јеткилдеер задача туруп јат.

Өткөн јылда кезик колхозтор ло совхозтор бу кампанияга јакшы белетенип албаганынан улам, түк кайчылаар технологияны бузуп, государственного јабыс чыңдыйлу түк табыштыргандар. Онын учун хозяйстволор јаан штраф төлөп, көп чыгым эткендер.

Бистинг областытагы койлордын 99 процентин механический эп-сүмеле кайчылап јат. Ле эмдиги өйдөги эн озо чыл эп-сүмени — койлорды јылгыр кыркыйтан эп-сүмени бастыра хозяйстволор јеткилинче јакшы тузаланбай турулар.

Јабагандагы, Кенгидеги, Јолодогы, Шебалиндеги совхозтордо ло оног до өскө бир кезек хозяйстволордо койлор кыркыырында ченемелдү, ижин јакшы билер улус туружып јат. Койлорды түрген кайчылаарында јаан јенүлерге анчадала Јабагандагы совхозтын ишчилери једип алган. Темдектезе, областын чемпионы Шарков Виктор иштеер күнге 95—100 койдон кайчылап, басты-

разы 1100 кой кайчылап турган. Областьтын үй улусынын ортодогы чемпионка Сумина Маан кўнине 75—80 койдон кайчылап турган. Кенгидеги совхозтон областьтын чемпионы Ялбраков Василий кўнине 85—90 койдон кайчылап туратан. Бу совхозто Матрашев Владимир, Ялбаков Борис ла онон до өскөлөри коиды түрген кайчылаар эп-сўмеге база јакшы үренип алгандар.

Эмди, кой кайчылаар өй јууктап клееткен өйдө, бистинг колхозтор ло совхозтор ого бастыра јанынан јакшы белетенип алар учурлу. Кажы ла хозяйство бу кампанияда өткүретен бастыра иштердин планын эртеден тургузып, оны производственный јуунда чабандарла кожо јөптөп алар, кой кайчылайтан помещениени ремонт, техниканы ишке белетеп алар, кандый бир агрегат эмезе запасной часть јетпей турган болзо, оны «Сельхозтехникадан» эртеден садып алар учурлу. Кой кайчылаар иш башталардан бир канча кўн озо инженерлер ле механиктер пресстерди ишке белетеп, тўк кайчылайтан агрегаттарды јерине тургузып салала, иштедип көрөр, тудунар-кабынар не ле немени јеткилинче белетеп алар учурлу. Кой кайчылаачылардын иштейтен, тўкти ылгайтан ла јуунадатан помещениени ремонт, белетеп алар.

Кой кайчылаар агрегаттарды иштедерге, курчыдарга, ремонтторго ченемелдү механизаторлордон улусты ажындыра көстөп салар. Кой кыркыырында туружатан улусла беш кўннинг семинарларын өткүрер керек. Семинарда туружаачыларды машиналарла јеткер јок иштеерининг ээжилериле таныштырып, түрген кайчылайтан эп-сўмеге үредер керек.

Кажы ла кой кайчылаачы иштейтен јерин ару-чек тудуп, кайчылаган тўктинг чындыйы бийик болзын деп кичеенер учурлу. Тўкти кичинек те кыскартпай, үспей, кайчылалбаган бир де јер артырбай кыркыыр керек. Коидын тўгин кайчылаар тушта үзерге јарабас, тўкти койдон бүткүлинче алар керек. Кайчылаган тўкти тоозын-тобрагынан кактайла, түргектеп, бескелейле, классиров-

кага аткарат. Классировщиктин иштейтен кыбы жаан, жарык болор учурлу. Классировщик түкти тургузылган ээжи аайынча прессовать эделе, киптер сайын салып, оны маркировать эдип јат.

Түк кайчылаары башталардан бир канча күн озо бастыра койлорды санитарный јанынан көрүп, олардын балкашка, бакка уймалган түгин кайчылап таштаар.

Койлорды кайчылайтан график эртеден тургузылар учурлу. Озо баштап чичке түктү, оноң жарымдай чичке, учында кату түктү койлорды кайчылаар керек. Ириктерди ле јаш койлорды јоондорынан сзо кайчылаар.

Түгин кыркыырдын алдында койлорды азыраарга да, сугарарга да јарабас. Бир үүр коиды кайчылап божоткон согында, помещениениң ичин јакшы јунуп, арутаар керек. Кой кайчылайтан кыпта улустың ижин, кайчылап алган түктин арбынын ла чыңдыйын көргүскен доско бар болор учурлу.

Кой кайчылаачылардын ортодо социалистический мөрөй төзөөр керек. Ол мөрөй канайда өдүп турганын көрүп, итогторын көрүмјилү доско бичип турар. Мөрөйдин јенүчилерине кызыл флажок, күндүлү грамота ла баалу сый берерин эртеден темдектеп алар керек. Колхозтын правлениелери, совхозтын директорлоры бу жаан учурлу кампанияга ажындыра белетенип, озочыларга сый эдип беретен акчаның фондын эртеден пландап төзөп алар учурлу.

Кой кыркыыр пунктта јуучыл листоктор чыгарылар, беседа-куучын өткүрилер учурлу. Кой кайчылаачыларга культурный амыраар айалга, медицинский болуш јетиретен аптечка, саду төзөлөр учурлу.

Койчылар ла механизаторлор, кой кыркыыр жаан учурлу кампанияны бойының ойинде ле бийик чыңдылу өткүрип, бешјылдыктын төртинчи јылының государственного түк табыштырар планын јенүлү бүдүрерге бастыра арга-күчин салып иштеер деп иженер керек.

М. ЦЫБИН.

ОБЛАСТЬТЫҢ ПРОФСОЮЗТАРЫНЫҢ ЗАДАЧАЛАРЫ

Бешжылдыктын төртинчи жылы орооныстың жүрүмине социалистический мөрөй элбек башталганыла кирген. Оны КПСС-тин XXIV съездинин жөптөрүн бүдүреринде жаңы једимдерле темдектеерге амадап, колхозтордын, совхозтордын, промышленный предприятиелердин коллективтери бойларынын бастыра творческий ийде-күчтерин, производствонун ичбойындагы резервтерин ууландырып турулар.

Албаты-хозяйствонун төс задачаларын бүдүреринде профсоюзтардын учуры сүреен јаан.

Профсоюзтар КПСС-тин Төс Комитединин декабрьский (1973 ј.) Пленумынын жөптөрүн, КПСС-тин Төс Комитединин партияга, советский албатыга эткен Кычырузын, Алма-Атада жаңы јерди кыралап тузаланганынын јирме жылдыгына учурлалган торжественный јуунда нөкөр Л. И. Брежневтин айткан куучынынын түп шүүлтелерин иштин јуучыл программазы деп көрүп, изү јаратканын ишмекчилердин көп тоолу јуундары, ВЦСПС-тин бу јуукта болгон пленумы керелейт.

Өткөн 1973 јыл Бастырасоюзный социалистический мөрөйдө турушкандардын иштеги аңылу эрчимиле, бастыра-текши көдүрингизиле темдектелген. Областьтын промышленнозы продукция эдер ле садар планын 100,7 процентке бүдүрген, эмезе продукцияны планга үзеери 500 мунг салковойдон ажыра эткен. Социалистический молјуларын бүдүрери јанынан бийик көргүзүлерге Акташтагы рудоуправлениенин, кош тартар транспортный предприятиенин, Чамалдагы агашкомбинаттын, бөс согор фабриканын коллективтери једип алгандар.

Бешжылдыктын үч жылынын туркунына областьтын албаты-хозяйствозынын ончо бөлүктөрүн өскүрерине 90 миллион салковой кире акча чыгарылган, улус жадар 96 мун квадратный метр жерлү туралар тудулган, өскөртө айтса, 10 муннан көп ишкүчиле жаткандар квартираларын жарандырган ла жаңы квартиралар алган.

Жаңыс ла 1973 жылда улус жадар 35 мун квадратный метр жерлү туралар тудулган, Кош-Агашта аэродром, Горно-Алтайскта вспомогательный (болушту) школ, Маймада ченемел өткүрер хозяйствонун производственный помещениелери, связтын аймактагы узели тузаланарына табыштырылган, областьтын колхозторында ла совхозторында уйдын, кой-эчкинин жаңы кажаандары, ремонтный мастерскойлор бүдүрө тудулган.

Партийный, советский, профсоюзный, комсомольский организациялардын жаан организаторский, массово-политический ижи, мал ижинин ишчилеринин, механизаторлордын күч кысканбай бүдүрген ижи, анайда ок государствонун өйлү-өйинде жетирген болужы мал жакшы турарын ла государственного мал ижинин төс бүдүмдү ончо продукталарын садатан жылдык план бүдөрүн жеткилдеген.

Былыр область ичиндеги социалистический мөрөйдө 41 муннан ажыра ишмекчилер, инженерно-технический ишчилер ле служащийлер турушкан, олардын ортозынан 18,5 мун кичи ишти коммунистический санаалу көрөри учун тартышкан. 8621 ишчиге коммунистический иштин мергендүчизи деп ат-нере берилген.

Социалистический мөрөйди элбедеринде бийик көргүзүлөргө Шебалин аймакта Эжегандагы совхозтын, ченемел өткүрер Горно-Алтайский журтхозяйственный станциянын Алгаирдеги отделениезинин ишчилери, Социалистический Иштин Геройынын Желмек Тоедовтын кой өскүрер бригадазы, нөкөр Полевойдын бөс согор бригадазы ла көп тоолу онон до өскөлөри жедип алгандар. Көп озочылдар ордендерле, медальдарла кай-

ралдаткан, эн артыктарынын бирүзине — Кыдат Тебековага Социалистический Иштин Геройы деп бийик ат-нере адалган.

Откөн жылдын итогторын сүүнип көрүп, мөрөйдин озочылдарын күндү-күрееде курчап тура, мыныла коштой једикпестерди, јарталгалак сурактарды база көрөр керек. Областын бир кезек промышленный предприятиялери, колхозторы ла совхозторы плановый јакылталарын бүдүрип болбогон. Шебалин аймакта Чаргыдагы совхоз, Көксуу-Оозы аймакта Көксуудагы совхоз государственного этти, сүтти, тўкти планда темдектелгеннен ас табыштырган.

Партийный, профсоюзный организациялар ла хозяйстволордын башкараачы ишчилери научный једимдерди јуртхозяйственный производсто тузаланарын, иштин арбынын бийиктедерин бачымдатпай, бийик ле орто звенонын кадрларынан ас некеп јадылар. Совхозтын ишчилери ортозында социалистический мөрөй јанду ла тўзўлип турат.

Бу јуукта онызы керегинде јаан куучын партиянын райкомдорында, баштамы партийный организациялардын качыларынын семинарларында, ФЗМК-нын ла цеховой профсоюзный организациялардын председателдеринин кустовой районный семинарларында болгон. Ол семинарларда партиянын райкомдорынын баштапкы качылары ла профсоюзтардын областной Соедининг каруулу ишчилери куучын айткандар.

Текши тўп шўўлте мындый болгон: калганчы ўйдў партийный организациялар профсоюзтарга ајарузын бир кезек тындып ийген. Профсоюзный ишти тындыдар, социалистический мөрөйди тўзўўр сурактар партийный комитеттерде, партбюролордо, баштамы парт-организацияларда улам ла көрўлер боло берген.

Је андый да болзо, социалистический мөрөйди тўзўўри, озочыл ченемелди, баалу баштанкайларды тузаланары јанынан профсоюзный организацияларга ба-

чымдаш једишпей јат. Озочыл эп-сүмелерди јарадары ла олорды ончо јерлерге таркадары ортодогы ой эмдиге јетире узак. Партиянын Кан-Оозындагы райкомынын бюросы социалистический мөрөйди төзөөри јанынан Кырлыктагы совхозтын ишмекчи комитединин өткүрген ижи керегинде суракты шүүжеле, көп једикпестерди темдектеген. Совхозтын партийный ла профсоюзный организациялары социалистический мөрөйди төзөөр, озочыл койчылардын баштанкайын ла ченемелин элбеде таркадар сурактарга ајаруны ас јетиргилеп јат. Темдектезе, койчы Урматов Кара јылдын ла колындагы койлорын эрте јаста төрөдип, јакшы көргүзүүлерге јетирип турат. Быјыл нөк. Урматов кажы ла 100 койдон 125 курааннан алып, јоон койлорын 100 процентке корыган. Је онын озочыл эп-сүмелерин өскө койчыларга таркадар иш өткүрилбей јат.

Бешјылдыктын төртинчи, план бүдерин быжулайтан, јылынын јаан ла уур задачалары партийный, профсоюзный организациялардан бир де колхозто, совхозто, промышленный участокто сондоп тургандар болбозына, иштеп јаткан ончо коллективтердин ижи дезе јаңы кемине көдүрилерине једип аларын некегилейт. Јуртхозяйственный производствонин өзүминин бийик тебүлерин, иштин арбыны ла общественный производствонин једимдү болоры там ла өзөрин, иштин ончо көргүзүлери јаранарын јеткилдеер керек.

«Партияда хозяйственный строителство бүүн де, келер де өйдө эки тайангыш бар. Олордын бирүзи — ол хозяйствоны башкарарын јарандырары, оны чын ла научный, чын ла партийный төзөлгөгө тургузары. База бирүзи — ишкүчиле јаткандардын элбек калык-јонын көдүрери, экономический ичкерлеш учун тартыжуда олордын творческий эрчимин ле баштанкайын тынгыдары» — деп, нөкөр Л. И. Брежнев КПСС-тин Төс Комитединин декабрьский Пленумында айткан.

Эмди төс учурлу керек — темдектеп алганын жүрүм-

ге өткүрери учун тыңыда иштенери, областьтын бастыра предприятиелеринде, колхозторында ла совхозторында иш јакшы тѳзѳмѳлдѳ ле эптѳ-јѳптѳ ѳдѳрин, плановый јакылталар бѳдерин ле ажыра бѳдерин јеткилдеери.

Партиянын чындык болушчылары — профсоюзтар мѳрѳйдинг ленинский шѳѳлтелерин калык-јоннын ортозына элбеде таркадар, ишкѳчиле јаткандарга башкартунын школы, хозяйствоны кѳндѳктирерининг школы, коммунизмнинг школы болуп турар учурлу.

Мѳрѳйдинг једими онын ленинский ээжилерин—јарлу болорын, кѳргѳзѳлери тѳнгдештирилерин, эн артыктарынын ченемелин тузаланарын — кыйалта јок бѳдѳрериненг камаанду. Мѳрѳйлѳжип турган коллективтер ле тѳс профессияларлу ишчилер бой-бойынанг ченемел алыжарын элбеде ѳткѳрер, ончо јерлерде иштинг ле карындаштык болуштын, озочылдарды, ак-чек ишчилерди кѳндѳ-кѳрееде, тоомјыла курчаарынын айалгазын тѳзѳѳр керек.

Мыныла коштой албаты-јоннын шѳѳлтезин иштеги ле общественный дисциплинаны бузаачыларга, ишке чыкпаачыларга, астамду иш бедреечилерге ле ишти јектѳ бѳдѳреечилерге удурлаштыра ууландырар керек. Мѳрѳй јакшы тѳзѳлгѳндѳ, ол ишти ле социалистический јѳѳжѳни коммунистический санаалу кѳрѳрине тазыктыратан, тѳзѳмѳлдѳ болорын ла дисциплинаны тыңыдатан једимдѳ арга болуп јат.

Профсоюзтардын тоомјызы, олардын производственный ла тазыктырулу задачаларды бѳдѳреринде једимдѳ туружары кѳп јанынан партийный органдардын јѳмѳлтѳзиненг камаанду. Партийный органдар профсоюзный организациялардын оок-теек керектерине киришпей, олардын баштанкайы ѳзѳрине, озочыл ченемелди таркадарында, кымакайланыштын ээжизин тыңыдарында, ишкѳчиле јаткандардын праволорын корыырында, иштинг ле јадын-јѳрѳмнинг айалгаларын јаранды-

рарына көп жүзүндү кичеemel жетиреринде оlorдын учурын көдүрерине ончо аргаларла болужып турар учурлу.

«Партия профсоюзтагы кажы ла коммунисттен бу организациянын јанду ла члени болорын некеп турган эмес, онын бастыра ижинде эрчимдү туружарын некеп јат» — деп, нөкөр Л. И. Брежнев СССР-дин профсоюзтарынын XV съездинде айткан.

Бистин областьтын профсоюзный организациялары ленинский партиянын көп катап ченелген башкартузына јөмөнп, Советтерле, комсомолло, бастыра общественный организацияларла сырагај јуук колбуда болуп, өмөлөжип иштеп турулар.

Г. ЕМЕЛЬЯНОВ.

БЫТОВОЙ ЈЕТКИЛДЕШТИҢ КЕЛЕР ӨЙДӨГІ ӨЗҮМИ

Бытовой јеткилдеш — ол јадын-јүрүмге керектү болуштарды јетиретен, анайда ок улустың аңылу-башка күүнине ле некелтелерине келишкедий эдимдер эдетен предпрятиелердин ле организациялардын системазы. Кийим-тудумды јунары, кийимди химический аргаларла арчыыры, јадын-јүрүмге керектү техниканы ремонттооры, алдынан башка кижиге кийим-өдүк көктөөри ле оморды јамаары, мылчалардын, парикмахерскийлердин ижи, айыл-јурт тудары ла ремонттооры, культурно-бытовой учурлу немелерди улуска удурум өйгө берери — бу ончозы бытовой јеткилдештин предпрятиелеринин бүдүрип турган иштеринин јүк ле бир кезеги болуп јат.

Бистин обществонын өзүп келген бастыра өйлөринде Коммунистический партия ла Советский башкару албатынын јадын-јүрүмин јенгилтер сурактарга јаан ајару јетиргендер.

Темдектеп айткажын, быјыл бистин областьтын төс городында быттын салоны (выставкалар өткүрерине, товарлар ла оноң до өскөзин көргүзерине керектү тура), Турачак јуртта бытовой јеткилдеш аайынча комбинаттын туразы тудулат, јаан удабай технологический техникумнын комплекси тузаланарына табыштырылар.

Ишкүчиле јаткандардын кирелтелери өскөн сайын омордын керексип турган немелеринин тоозы көптөп, омор бойлары дезе болуштар бийик чыңдыйлу јетирилерин некегилеп јат. Бытовой јеткилдештин учуры ишкүчиле јаткандар, анчадала үй улус, чөлөө өйин канча ла кире јакшы тузаланар задачаны бүдүреринде база јаан. Үйде кийимди машиналардын болужыла јунарга ла

түзедерге бир биле улус недеде 4 час чыгымдап јат деп чотолгон. Кийим јунар предприятиенин — прачечныйдын болужын тузаланза, онызына бир частан көп эмес ой керек болор, мынызынын шылтузында дезе чөлөө ой јыл туркунына 7 күнге јетире узап калар. Квартиралардын ичин јуунадары, одын-садын јетирери, балдарды ла оору улусты кичеери јанынан бытовой болуштарды тоого алгажын, чөлөө ой оног до көп болор, оны ишкүчиле јаткандар бойынын су-кадыгын тыгыдарына ла духовный өзүмине тузаланар.

Областын бир кезек хозяйстволорынын ла предприятиелеринин башкараачы ишчилери ишкүчиле јаткандардын јадын-јүрүм келтейинен некелтелерин канча ла кире јакшы јеткилдеерине керектү айалгалар төзөп турадылар. Приемный пунктар (улустан јакылталар алар јерлер) Кан-Оозы аймактын колхозторынын ла совхозторынын төс јурттарында, городтын предприятиелеринде ле үредүлү заведениелеринде, мастерскойлар Майма аймактын предприятиелеринде ле совхозторында, бөс согор ло гардинный тюль эдер фабрикаларда иштеп јат.

Областын албатызына 300-тен ажыра јүзүн-базын болуштар јетирип турган көкчилердин ле өдүкчилердин, столярлардын ла механизаторлордын, кийим түүчилердин ле парикмахерлердин көп тоолу коллективи КПСС-тин Төс Комитединин партияга, советский албатыга эткен Кычырузына оморкоп, областын ишкүчиле јаткандарына бытовой болуштар јетирери аайынча 1974 јылдын плановый јакылталарын ажыра бүдүрерис деп социалистический молју алынган.

«Ишкүчиле јаткандарды кандый ла бүдүмдү болуштарла канча ла кире толо јеткилдеер, албатыны не ле немеле јеткилдееринин культуразын ла чындыйын бийиктедер, јакылталарды бүдүрер ойди кыскартар. Бытовой јеткилдештин предприятиелеринин тоозын көптөткөни ле оларды эмдиги ойдөги машиналарла, меха-

низмдерле, оборудованиеле јепсегени ажыра, научно-технический једимдерди тузаланганы ла производственный ийде-күчтерди тузаланарынын једимдүзин көдүргени ажыра бытовой јеткилдешти јаан механизированный бөлүк эдип өскүрер» — деп, КПСС-тин XXIV съездинин Директиваларында темдектелген.

Бистинг областьтын ишкүчиле јаткандарына јетирилп турган болуштар беш жылдын туркунына эки катапка көптөөр учурлу. Бешжылдыктын үч ле жылынын туркунына ишкүчиле јаткандар бытовой болуштарды 8,3 миллион салковойго, ол тоодо јурт јерде 5 миллион салковойго алган.

Бир кезек бытовой болуштарды јетирери — өдүк көктөөри, кийим-тудумды, јадын-јүрүмге керектү машиналарды ремонттооры, мебель эдери јаранган. Прачечныйлардын, фотографиялардын јетирип турган болуштары элбеген, газифицировать эткен айылдардын тоозы билдирүлү көптөгөн.

Је ишкүчиле јаткандарга бытовой болуштар јетирер иштинг айалгазы өйдинг өзүп турган некелтелеринен эмдиге ле сондогончо. Саду өткүрер организациялар јагыс ла калганчы жылдарда областьтын ишкүчиле јаткандарына кийим јунатан 16 мунг кире машиналар, 8,5 мунг бытовой холодильник, 6 мунганг көп телевизорлор, 2 мунганг ажыра радиоприемниктер ле радиолалар, јүзүн-базын маркалу ондор мунг частар саткандар. Бастыра бу техниканы ла приборлорды јеткилдеер ле ремонттоор керек. Бытовой техниканы ремонттоор службанын учуры бу айалгаларда кезем јаанап јат. Мынанг көргөндө, ремонтный база төзөөр, квалификациялу кадрлар белетеер керек.

Бу јуукта төзөлгөн «Рембыттехника» деп ателье көп сабазында городтын улузын јеткилдеп јат. Предприятиде транспортный средстволорды ремонттооры келтейинен јакшы јазалду мастерскойлор јок. Болуштардын бу бүдүми јурт јерге ас таркадылган. Предприятие

1973 жылдын планын бүдүрбеген. Жылдын жакылтаарын ремстройучасток, Кан-Оозындагы, Ондойдогы, Көксуу-Оозындагы, Турачактагы райбыткомбинаттар, горбыт-комбинат бүдүргилеп болбогон, олар бытовое болуштарды 360 мунг салковойго жетире бергилебеген. Мынызы областьтын аймактарынын бир канча мунг улусы болуштар жок артканына түнгөй болуп жат.

Партийный ла советский органдар быттын предприятиялеринин ийде-күчин тыгыдары жанынан керектү иштер өткүрип турулар. Бытовое жеткилдештеги кадрларды белетеерине ле квалификациясын бийиктедерине акча жылдын ла чыгарылат. Предприятиялерди билдирүлү специализировать эдери темдектелет. Анайда, жаңы оборудованиени тузаланганы ла иштеер жерлерин элбеткени ажыра Ондойдогы, Кан-Оозындагы ла Шебалиндеги райбыткомбинаттар пыйма өдүк эдер ууламжызын мынан да ары өткүрер. Кийим-тудумды орныктарары, бөрүктер, сабарлу меелейлер көктөөри жанынан болуштар чик жок көптөөр.

Албатыны жадын-жүрүмине керектү не ле немеле жеткилдееринде текши ууламжы эдип областьтын хозяйстволорында ла предприятиялеринде комплексный приемный пункттар тзөөри темдектелген. Производственный цехтер райбыткомбинаттарда болор, анда, темдектеп айтса, тыш кийимди бригадала көктөөри, кийим көктөөр бийик арбынду оборудование тузаланылар. Приемный пункттар ажыра аймактардын ишкүчиле жаткандарынын немелерин химический аргала арчыырын ла будыырын тзөөри жанынан жаан иш бүдүрерге керек болор.

«Рембыттехника» ательенин башкараачы ишчилерине сырагай жуук өйдө журт жерде транспортный средстволорды, чүмдү бытовое техниканы ремонттоорын тзөп алар керек.

Быжыл ремстройучасток туралар, кажаан-чулан ла гаражтар тударын ла ремонттоорын көптөдөр.

Бытовой службаның ишчилери јеткилдештинг чын ла культуразын эрчимдү өткүреечи улус болор учурлу, албатыга эптү-јакшы јүрүм тѳзѳѳрин, ырыс сыйлаарын ологго бѳдѳмјилегенин качан да ундыбай јүрер учурлу.

Партияның Тѳс Комитедининг декабрьский Пленумы-ның јѳптѳри, КПСС-тинг Тѳс Комитедининг партияга, советский албатыга эткен Кычырузы бытовой јеткилдеш-тинг ишчилерине јаан ла каруулу задачалар тургускан, оларды бѳдѳрерге бытовой јеткилдештинг кажы ла предпрјатиезининг коллективи амадаар учурлу.

В. АДАМОВИЧ.

ЭЛ-ЈОННЫҢ ПИСЬМОЛОРЫНА ЛА УГУЗУЛАРЫНА ПАРТИЙНЫЙ АЈАРУ

КПСС-тин Төс Комитеди албаты-јоннын письмолоры партияга албатыла бойынын кслбузын тыгыдарына ла элбедерине болужар, албаты-јонды госуларствоннын керектерин башкарарына элбеде тартып алар аргалардын бирүзи деп көрүп јат.

КПСС-тин XXIV съездинин Резолюциясында: «Кажы ла учреждениеде албатынын айткан шүүлтезине ле једикпестерди јоголторына шинжү өткүрер, кажы ла кижиге ајару эдип, оны тоомјылу көрөр керек» — деп ай-дылган.

Партийный комитеттер, советский, профсоюзный ла хозяйственный органдар калганчы јылдарда бу ишти чик јок јарандырган.

Темдек эдип Майманын ла Ондойдын райкомдорынын ла райисполкомдорынын ижин көргүзерге јараар. Мында јербойынын ла өрө турган организациялар ажыра келген письмолордо тургузылган кажы ла сурактын аайына чыгып, аңылу јөп чыгарылып јат. Олор бойынын ижинде КПСС-тин Төс Комитединин «Албатынын письмолорын көрөр лө эл-јонло туштажар ишти төзөөрин јарандырары керегинде» јөбине ле СССР-дин Верховный Советинин Президиумынын «Улустын шүүлтелерин, угузуларын ла комудалдарын көрөр иштин ээжизи керегинде» Указына тайанып јат.

Письмолорды көрөр ишти јарандырар сурактар бу эки аймакта партиянын комитеттеринин бюросында ла исполкомдордын заседаниелеринде тургузылып јат.

Албаты-јоннын письмолорын көрөр ишке јаан болушты партийный, советский ле хозяйственный башка-

раачы ишчилер предприяттиелердин, колхозтордын ла совхозтордын улустарыла туштажу-куучын өткүрип турганы јетирет. Мындый туштажуларда улус тузалу шүүлтелерин, амадузын, күүнин ле једикпестерди канайда јоголторын айдып јат.

Андый туштажуларда садуны, бытовоей жеткилдешти жарандылары, улус јадар тураларды тударын түргенде-дери керегинде шүүлтелер айдылат. Онын ончозын шиндеп көрөлө, бу шүүлтелерди жүрүмде бүдүрери јанынан ағылу иштер өткүрилип јат.

Je андый да болзо, кезик райондордо садуну, бытов-
вой жеткилдешти, улусты социальный жеткилдеер ишти
төзөөринде, медиктердин иштеринде жаан жедикпестер
бары улустын келип турган письмолорынан көрүнөт.
Бу иштердин көбизин артык акча чыгарбай түзедип са-
лар арга бар. Бого жүк ле аяру эдип, мыны башкарып
турар керек.

Кезик јерлерде улустын комудалын, угузузын терен шиндебей, калай көрүп, кереги јок жүзүн-јүүр буудактар эдип, ологго чокум каруу бербей де турган учуралдар бар. Мындый керектер неге де јарабас. Онон улам улус партийный ла советский органдарга комудалдар бичигилейт. Көксуу-Оозы аймакта Курада јуртта адаручы С. П. Марков эски каладаларды јазаар, ого үзеери јангыдан база эдер керек деген шүүлтезин бүдүрерге Көксуу-Оозындагы совхозтын башкараачы ишчилеринен көп катап болуш сураган. Јербойынын каруулу улустары Марковтын сурактарына ајару этпеген. Анай-дарда, бу сурак аайынча Марков КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызына Л. И. Брежневке письмо бичиген. Бу керекти совхозтын бойында, районнын ла областьтын јуртхозуправлениезинде көрүп, аайына чыгар арга јок болгон бо? Болгон. Је өрөги айдылган совхозтын, управлениелердин ишчилери адаручы кижинин керегин немеге бодобой, ајару этпегенинен мындый письмо бичилген деп айдар керек.

База бир темдек. Майма аймакта Веселый Сейка деп јурттын кижизи. А. И. Радченко мында садунунг ээжилерин бузуп, јакшы, бачым табылбас товарларды јажырып садып турганы керегинде Сейканын саду башкараачы ишчилерине, јуртсоветке, Майманын райисполкома ла ОБХСС-ке канча ла катап бичиген. Је садунунг законун бузаачыларды кату каруузына, чын јолго кем де тургуспаган. Учы-түбинде бу јурттын улустары комудалын «Правда» газеттинг редакциязына ийген. Јүк ле мынын кийинде бурулу садучыларды кату каруузына тургускан.

Улустардын комудалын ла угузузын тегине ле узак ойгө тудуп, калай көрүп ол эмезе чек көрбөй дө турган учуралдар бар. Эликманардагы совхозтын Чопоштогы фермазынын ишмекчилери Антипов И. И. ле Воробьев А. К. строительстводо иштеген. Олор эдетен ишти бүдүрип салган, је олордын јалын ненин де учун төлөбөй турган. Ол керегинде бу эки кижии ферманын башкараачы ишчилерине көп катап айткан. Олор дезе оны керекке бодобогон. Бу эки кижии јалын јаңыс ла партиянын областной комитетине комудал бичиген согында алган. Керектинг учына чыканча төрт ай өткөн.

Улустын угузузын керекке албай, комудалдарга чек ајару этпей де турган улустар бар. Беляева А. Т. Кан-Оозы аймакта Көмүр-Оозы јуртта јаткан. Онын өбөгөни Талицадагы совхозто тракторист болуп иштеген. Ол улам сайын иште аракы ичип алала, айлында чуугып, үйин јаантайын соготон. Беляева јуртсоветке угузу эдип, болуш сураган. Је јуртсоветтин ишчилери угузуны керекке албаган. Учында кижии түзедип болбос кара түбек, каршулу керек болуп калган: эзирик өбөгөни үйин өлтүрип салган.

Кезик организацияларда ла учреждениелерде суракту келген эл-јонго туштажу эдер аңылу күндер, өйлөр чокумдалбаган.

Бу өрөги айдылган једикпестер улустын комудалын,

угузузын көрөр иште партийный ајаруны јетире этпей турганынан улам болуп јат деп айдар керек.

Эл-јоннын угузузын, комудалын, шүүлтезин, письмолорын көрөр иштер предприятииелерде, учреждениелерде, колхозтордо ло совхозтордо канайда төзөлгөн, онын ижин канайып јарандырар, тынгыдар сурактарды партийный комитеттер јаантайын ајаруда тудар учурлу.

Башкараачы ишчилер бойларынын коллективтеринин алдына јоннын письмолорын көрөр иштер јанынанг улам сайын куучындап, јетирүү эдип турар учурлу.

Ишкүчиле јаткандардын эткен шүүлтелерине, комудалдарына, сурактарына јаан ајару эдип, оларды бүдүрери јанынанг чокум иштерди бойынын ойинде төзөп өткүрери кажы ла партийный, советский, профсоюзный органнын, кажы ла коммунисттинг туура салбас кереги болуп јат.

И. ЕФРЕМЕНКО.

ТУУЛУ АЛТАЙДЫҢ КОМСОМОЛЫНЫҢ 1-кы ОБЛАСТНОЙ СЪЕЗДИ

1924 жылда май айда ончо волостьтордо комсомолдордын ла јашöскүримнинг партийный эмес волостной конференциялары өткөн. Конференцияларда комсомол јурт јерлердин јашöскүримин јаңы јүрүм учун тартыжарга көдүрип, оны политический јанынан тазыктырзын деп некелтелү резолюциялар јарадылган, Туулу Алтайдын комсомолынын баштапкы съездине делегаттар тудулган.

Комсомолдын областной съездинин баштапкы заседаниези 1924 жылда 23 майда, РКП(б)-нин XIII съезди ачылган күнде, көдүринилү айалгада ачылган. Съезде областьтын 473 комсомолынын адынан 109 делегат, ол тоодо 10 кижии совещательный үндү турушкан.

РКСМ-нин Төс Комитединин Сиббюрозынын чыгартылу кижизи, алдында РКСМ-нин облбюрозынын качызы нөкөр Страус съездти ачып тура, мынайда айткан: «Бистинг организациябыс бойынын баштапкы съездине јетире кыска, је кату јол өткөн. Бис Алтайдын ончо јерлеринен туура салбас задачаларысты шүүжерге бери келдис... РКП(б)-нин өдүп јаткан съезди, онын кычырулары бистинг съездтинг ижин јенүлерге көдүргей».

Съезд мындый сурактар шүүшкен: 1. Јашöскүримнинг союзын Лениннинг адыла адаары. 2. Партиянын обкомынын политический доклады. 3. РКСМ-нин областной бюрозынын отчеды, Шебалиндеги волорганизатордын ла Узнезидеги комсомолдын ячейказынын качызынын содоклады. 4. Союзтын бүдүретен задачалары ла иштинг планы. 5. Балдардын комдвижениези. 6. РКСМ-нин обкомын ла РКСМ-нин VI Бастыраоссий-

ский съездине ле Сибирский краевой съездине делегаттар тудары.

Комсомолдын съездине уткуулду сости Чамалдагы ла Маймадагы партийный эместердин конференцияларынын, РКП(б)-нин Ондойдогы ла Чамалдагы волостной организацияларынын, Кош-Агаш, Майма ла Ондой волосттордын јашöскүриминин ле комсомолдорынын чыгартылу улустары ла партиянын обкомынын качызынын заместители нөк. Чусов, облисполкомнын председатели нөк. Иванов ло оонг до öскөлөри айткан. Съезде Монголиянын јашöскүриминин революционный союзынын ла РКСМ-нин Төс Комитединин Сиббюрозынын уткуулду письмолоры келген.

Ондойдон келген уткуулда съезд областьтын комсомолына Лениннинг кереес јакылталарын јурт јерлерде бүдүрер чокум ууламјы айдып берер деп, бүгүнгү күннен ала областной комсомольский организация алтай јашöскүрим ортодо ишти элбеде өткүрер деп ижемји айдылган.

Облисполкомнын председатели нөк. Иванов Ленин өлгөн дө болзо, онын төзөгөн Коммунистический партиязы ончо ишмекчи классты, ончо ишкүчиле јаткандарды коммунизмге баштаар, бу ишке өзүп јаткан јаш үйени, элден ле озо комсомолдорды тартып алар деп айткан. Ол комсомолдорды јашöскүримге ончо керектерде, тартыжуда јозок көргүзерине кычырган.

РКСМ-нин Кош-Агаштагы организациязы ла политшколдын курсанттары комсомолдын съездине бичиген уткуулында Кош-Агашта канча ла кире көп политграмотанын школдорын ачсын деп сураган.

24 майда делегаттар комсомолго Лениннинг адын адаары керегинде суракты шүүжеле, мындый јөп јараткандар:

«Келер үйени тазыктыларында Лениннинг ле онын үредүзинин улу-јаан учурын ајаруга алып, онын үредүзи пролетариаттын тартыжузынын маанызы боло берге-

нин јарт билип, комсомолдын 1-кы областной съезди РКСМ-нин Төс Комитединин јөбине јөпсинер ле союзка јашөскүримнин Ленинский Коммунистический Союзы деп ат адаарын јарадар».

Партиянын обкомынын политический докладын нөк. Иванов эткен. Бу доклад аайынча съезд мындый јөп јараткан: «Съезд РКП(б)-нин чындык политиказы ийде-күчтү пролетарский государство боло берген СССР-дин телекейде тынгырына экелгенин, орооннын ичбойында дезе городтын ла деремненин смычказын тынгыдарына, промышленностьтын ла јурт хозяйство-нын өзүмине, ишмекчи класстын ла крестьяндардын союзын тынгыдарына экелгенин темдектеп туру.

РКП (б)-ге башкарткан советский государствонын мынан арыгы политиказын партиянын өдүп јаткан XIII съезди ленинизмнин маанызыла ууландыраарында алаң-зу јок. СССР эзендик болзын!»

РКП(б)-нин облбюрозынын отчетный докладын шүү-желе, съезд облбюронын ижи чын ууламјыла, јакшы өткөн деп темдектеген. Јаңы тудулатан обкомынын ајарузын съезд мындый сурактарга ууландырган: алтай јашөскүрим ортодо ишти тынгыдар, бу иштин ченемелин таркадар, алтай комсомолдордын ортозынан актив талдап, оны тазыктырар, анайда ок алтай кыстардын ортозында ишти элбедер, парторганизациялардын ижин комсомолдын ижине јууктадарын мынан да ары көндүктирер; јиит батрактар сртодо ишти тынгыдар.

Съезде обкомнын члендерине мындый улус тудулган: Шувалов Иннокентий, Пинхасик, Кремлев Николай, Пашинцев Семен, Шарабарин Г., Жарков Макарий, Тадышев Иван, Килина Мария, Скворцов Семен, Пичугин Дмитрий, Селедцов Савелий, Киршина М., Тоушканов Леонид, Калинин Н., Утенков. Обкомнын членинин кандидадына Гребенщиков, Берестов, Гуркина, Арбананов, Волегова, Шарафудинов ло Таштамышева тудулгандар.

Комсомолдын обкомынын качызына Иннокентий

Шувалов тудулган. Оны ок комсомолдын VI Бастыра-
российский съездине делегат эдип туткандар.

Выборлор өткөн кийинде нөк. Иванов партиянын об-
комынын адынан комсомолдын обкомынын качызына
областной комсомольский организациянын кызыл маа-
нызын туттурган.

Онон партиянын обкомынын качызынын замести-
тели нөк. Чусов 18 комсомолды партиянын членине
кандидат эдип алып јатканы керегинде партиянын обко-
мынын јөбин јарлаган. Кандидатский карточкалар алган
нөкөрлөрүн съезд экпиндү колчабыжула уткыган.

1924 јылда 27 майда РКСМ-нинг 1 областной съезди
«Интернационалды» кожондогоныла јабылган. Бу съезд
Туулу Алтайдын комсомолынын историясында сүрекей
јаан учурлу болгон. Онон бери областной комсомоль-
ский организация областной партийный организациянын
чындык болушчызы ла резерви болуп, јаан ла мактулу
јол өткөн.

П. С. ПУПЫШЕВ.

ПАРТИЯНЫҢ АГРАРНЫЙ ПОЛИТИКАЗЫ

Јаңы јерди кыралап тузаланганының јирме јылдыгы Советский Союзтың карындаштык албатыларының јүрүминде јаан ла сүүнчилү керек болуп темдектелген.

Јирме јыл мынанг озо төрөл партиязының кычырузыла Казахстанның чөлдөрине, Алтайский ле Красноярский крайга, Новосибирский ле Омский областьтарга, Поволжьеге, Уралга ла Ыраак Күнчыгышка бойының акту күүниле јүстер мунг тоолу јииттер — бистинг социалистический Ада-Төрөлистинг уулдары ла кыстары элбек телкемдерди кубултып, оларды аш бүдетен кыралар эдип койорго келгилеген. Ончо карындаштык республикалардан келген јиит ишчилер кыска өйдинг туркунына 42 миллион гектарга шыдар кыра, ол тоодо Алтайский крайда 3 миллион гектардан элбек јер сүргендер. Телекей јаңы јерлерди кыралап тузаланарының андый кемин мынанг озо качан да билбеген. Јаңыс ла јенгип чыккан социализмнинг ороонында андый сүреен јаан задачаны бүдүрер арга бар болды.

Јаңы јерди кыралап тузаланганының экономический ле социальный учурын КПСС-тинг Төс Комитедининг Генеральный качызы нөкөр Л. И. Брежнев Алма-Атадагы торжественный јуунда айткан куучынында јартап берген.

Сагыжыста 50-чи јылдар башталган өйдинг айалгазына барып келектер — деп, нөк. Л. И. Брежнев айткан. — Аш келтейиненг айалга ол тушта чочыдулу болгон. Аш культуралардын орто түжүми бир гектардан 9 центнерден ашпайтан. 1953 јылда 31,1 миллион тонна аш белектелген, албатыны аш-курсакла јеткилдеерине ле госу-дарствонунг өскө дө некелтелерине дезе 32,4 млн. тон-

на аш чыгымдалган. Кезектей госуларствонунг резервтерин тузаланарга келишкен.

Уур-күчтерди јенип чыгарга, сүреен јаан, ол ок өйдө тапту бачым иштер өткүрер керек болгон. КПСС-тин Төс Комитедининг февральско-мартовский (1954 ј.) Пленумы «Ороондо аш иштеерин оног ары көптөдөри керегинде ле .јагы ла күзле јерлерди кыралап тузаланары керегинде» јөп јараткан. Јагы јерлерди кыралап тузаланары учун тартыжу тын ийделү башталган. Партия бу тартыжуда јенү алган. Ол ненин учун јенип чыккан дезе, советский улус Төс Комитеттинг кычырузын акту бойынын кереги деп көргөн.

Јирме јылдын туркунына јагы јерлер 31 миллиард пуд кире аш ла көп өскө дө јуртхозяйственный продукция берген. Кыралап тузаланган андый јерлер эмди ороон ичинде белетелип турган аштын 27 процентин берет.

Јагы јерлерди кыралап баштаганынан ала өткөн јирме јыл бистинг де областьтын јурт хозяйствозынын оног ары өскөн јылдары болгон. 20 јыл мынанг озо, јагы јерлерди тузаланары башталарда, областьта уй малдын тын-тоозы 84,1 мунг болгон, бүгүн дезе — 128 мунг, койлор ол тушта 522,8 мунг тын болгон, эмди дезе — бир миллион 14 мунг тын. Онсн улам госуларствого јуртхозяйственный продукцияны садары көптөгөн: эт 8,3 мунг тоннадан 26 мунг тоннага јетире, сүт 20 мунг тоннадан 43 мунг тоннага јетире, түк 697 тоннадан 2662 тоннага јетире, эмезе 3,2 катапка көптөгөн.

Областьтын колхозторында ла совхозторында техника ла јепсениш тынгыган. Јирме јылдын туркунына јагыс ла автомобильдердинг тоозы 6,3 катапка көптөгөн. Јурт хозяйстводо иштеп турган бир кижининг бүдүрер ижи көптөгөн. Бистинг аймактардын, колхозный ла совхозный јурттардын бүдүми јаранып кубулган.

Эмдиги јагы јер — ол јагыс ла аш эмес, јагыс ла сүт, эт эмес, ол элбек, азийгы ээн јерлерде төзөлгөн

јүрүмнинг эмдиги өйдөги социалистический сүр-кебе-ри. Элден ле озо ол өзүп чыдаган ла тазыктырылган јакшынак улус. Јаңы јерди кыралап тузаланганы бистин орооныста јаткан албатылардын најылыгынын ла өмө-лигинин ленинский политиказы — партиябыстын јарым јүсјылдыктан ажыра јана баспай өткүрип турган полити-казы јүрүмде иле бүткени болуп јат.

Советский патриоттор кандый ла уур-күчтерди јенгип тура, кандый бийик морально-политический темдекте-рин, баштанкайын ла күч кысканбазын, ак-чек дисципли-назын ла једикпестерге јөпсинбезин көргүзип турганын јаңы јердин геройларынын јозогы керелейт. Партия ишкүчиле јаткандарды коммунистический кылык-јаңнын ла коммунистический санаанын материальный ийделү темдектерин алынарына турумкай үредип јат. Кийнинде андый темдектер иште мактулу керектер, Ада-Төрөлис-тин ийде-күчи ле байлыгы болуп калат. Калык-јон КПСС-тин XXIV съездинин јөптөрин јүрүмге өткүре-ринде канча ла кире элбеде ле теренжиде туружар болзо, бис коммунистический строителствонын зада-чаларын анча ок кире једимдү бүдүрип турарыс. Оны-зын Алма-Атадагы торжественный јуунда айткан куучы-нында темдектеп, нөкөр Л. И. Брежнев мынайда айткан: «Партиянын чын-чике политиказы, ол политиканы алба-ты јөмөгөни, советский улустын күч кысканбай бүдүр-ген ижи бистин Төрөлистин историязында сүрекей көп болгон ат-нерелү керектерге јаңы аргалар ачып берер».

Л. И. Брежневтин куучынында эмдиги өйдө јурт хо-зяйствоны өскүреринин јаан да, чек туура саларга бол-бос то сурактары тургузылган ла научный јанынан јар-талган.

Аграрный политика јаантайын партиянын төс ајару-зында болгон. Онызы да јолду. Мында куучын партия-нын политический ижинин јаан учурлу ууламјызы кере-гинде, ишмекчи класстын ла крестьянствонын өмө-јө-мөлигин јеткилдеп, социалистический өскөртүлөр эде-

рине ле жаңы общество төзөөрине ууландырган иш керегинде өдүп жат. Калганчы ой журт хозяйствонун алдына аңылу-башка задачалар тургускан. Бистинг общество коммунизмнин материально-технический базазын төзөөр ойгө киргени социалистический промышленностьтын, культуранын ла техниканын экпиндү өзүми ле журт хозяйствонун сондожы ортодогы келишпес немени анчадала иле көргүсти. Ол сондошты жоголтор керек болгон.

Журт хозяйствонун турумкай өзүмин жеткилдегедий аграрный политиканы иштеп тургузар задачаны КПСС-тинг Төс Комитединин мартовский (1965 j.) ла ээчий болгон Пленумдары, партиянын XXIII ле XXIV съездтери бүдүрген. Партиянын, албатынын чике амадулу ижинин једимдери эмди көскө көрүнөт. Бисте јер ле мал ижинин продукталарын эдери ле белетеери өзүп, иштин арбыны бийиктеп, колхозчылардын ла совхозтордын ишчилеринин кирелтелери көптөп, журт јердин культуразы ла жадын-јүрүми јаранып браат.

«Бис күүнзеген немелердин ончозына ыраак јетпегенис, онызы јарт. Эм тургуза обществонун ончо некелтелери толо кеминде жеткилделбей јат. Је кубулта, айла төс кубулта башталып калган. Бу, нөкөрлөр, калганчы өйдө партиянын ла албатынын ижинин төс итоторынын бирүзи, бистинг эн јаан једимдеристинг бирүзи!» — деп, Л. И. Брежнев Алма-Атадагы куучынында айткан.

Алдыста — жаңы, азийгызынан эмеш те кичинек эмес задачалар. Олордын төс учурлузы — кажы ла гектардан алатан түжүмди көдүрери. Јердин түжүм берер аргазын бийиктетпей, кажы ла гектардан түжүм аларын көптөтпөй, өзүмнин тебүлерине де, јуунадар текши аштын ла госуударствого табыштырар аштын, анайда ок өскө јуртхозяйствонун продукциянын ороонго, албатыга керектү кемине де једер арга јок. Бу да, јаан учурлу өскө дө сурактарды бүдүрерге, партия аграрный по-

литиканын чын-чике јолын јартап алган, јурт хозјайствонунг эмдиги өйдөги өзүмине, советский общественонунг некелтелерине келишкедий ууламјылар чокумдап алган. Эң јаан учурлу ууламјылардын бирүзи — јурт хозјайствонунг ишчилери производствонунг өзөрине материальный јанынан јилбиркеерин јеткилдегедий экономический колбуларды онон ары јарандыраы болор учурлу. Кажы ла ишчининг ле бастыра коллективтинг иш-јалы олордын ижининг једимдеринен чике камаанду болорына мынан да ары јаан ајару эдер керек деп, ченемел көргүзет. Јерди ле техниканы эң артык тузаланарына, иштинг арбыны өзөрине јангыс ла андый јолло једер аргалу.

Јаан учурлу база бир ууламјы — јурт хозјайствонунг эмдиги индустриальный төзөлгөгө көчүрери. Партиянын чокумдаган элбек программазынын төс үйелери текши јарту: комплексный механизация, химизация ла јер суактаары ла кургадары. Государство јурт хозјайствого капиталный вложениелерди көптөдип, јурт јерге јап-јангы, арбыны бийик техниканы, минеральный удобрениелерди там ла көптөнг ийип јат. Мыны ончозын канча ла кире једиладү, арбынду тузаланарын јеткилдеер керек.

Мыныла колбой партиянын аграрный политиказынын нөкөр Л. И. Брежнев јартап берген ууламјызы анчадала јаан учурлу болуп јат. Мында куучын производствонунг төзөөрининг кеберлерин јангыртары, јурт хозјайствонунг башкарарын јарандыраы керегинде өдөт.

Индустриальный эп-сүмелер производствонунг кеми јеткилинче јаан болор тушта јакшы једим берип турганын ченемел көргүзет. Је хозјайстволорды тегин ле јаанадып, көп бөлүктерлү бүдүмин дезе ол ло бойынча артырып турарга база јарабас. Сок јангыс чын-чике өскө јол бар — ол производствонунг јаанадарын онын специализациязыла коштой өткүрери. Специализированный хозјайстволордо көп сабазында иштинг арбыны, техниканы, удобрениелерди, азыралдарды тузаланары-

нын једимдүзи ле өскө дө эконсмиический көргүзүлөр
бийик болуп јат.

Бастыра бу аргаларды элбеде тузаланар керек. Је
јаан специализированный хозяйство төзөөрине керектү
арга-күчтер ончо ло колхозтордо ло совхозтордо бар
деп айдарга болбос. Онон улам хозяйстволорды элбеде
кооперировать эдип, специализацияны ла концентрация-
ны хозяйстволор ортодо тыгыда өткүрер задача түрүп
јат.

Партиянын аграрный политиказын бастыра совет-
ский албаты бирлик күүн-санаалу јарадат. Јурт јердин
ишчилери онон ончо једимдердин ле јаңы јенүлер-
дин төзөлгөзин көрүп, бешјылдыктын төртинчи, план
бүдөрин быжулайтан јылынын јакылталарын бүдүрери-
не ле ажыра бүдүрерине амадап турулар.

С. НИКОЛАЕВ.

СССР-дин ВЕРХОВНЫЙ СОВЕДИНЕ ВЫБОРЛОРО КОЛБОЙ ӨТКҮРЕТЕН ЛЕКЦИЯЛАРДЫН, ДОКЛАДЛАРДЫН КУУЧЫН-БЕСЕДАЛАРДЫН ТЕМАТИКАЗЫ

1. В. И. Ленин Советский государство ла социалистический демократия керегинде.

2. Коммунизмди төзөп бүдүрер өйдө советский государственностьтын ла социалистический демократиянын өзүми.

3. Советтер — чын ла албатынын жагынын органдары.

4. Советский избирательный система.

5. СССР-дин Верховный Совединин депутадына кандидаттар — советский албатынын чыргартулу эн артык улустары.

6. Депутаттын праволоры ла бүдүретен керектери.

7. СССР-дин Верховный Соведин — государственный жагынын эн бийик органы.

8. Партиянын ла албатынын бирлиги — социалистический стройдын ийде-күчинин ле жеңдиртпезинин төзөлгөзи.

9. Пролетариаттын диктатуразынын ленинский теориясынын ла практикасынын интернациональный учуры.

10. Советский обществонын морально-политический бирлиги — КПСС-тин ленинский политикасынын эн жаан жеңүзи.

11. Советский обществонын политический, экономический ле культурный жүрүминде ишмекчи класстын баштаачы учуры.

12. Советский колхозный крестьянство — коммунизмнин эрчимдү төзөөчизи.

13. Албатынын ортозынан чыккан интеллигенция

коммунизм учун тартыжачылардын текши стройында.

14. Текши албатынын социалистический государст-
возы — жаңы исторический бүдүмдү государство.

15. КПСС-тин XXIV съезди коммунистический строи-
тельстводо ишкүчиле јаткандардын депутаттарынын
учурын көдүрери керегинде.

16. Депутаттардын статусы керегинде Закон — со-
циалистический демократияны тыңыдар јаан учурлу
айалга.

17. СССР-дин албатыларынын најылыгы ла карын-
даштыгы — советский обществонын ичкери көндүкти-
реечи сүреен јаан ийдези.

18. КПСС — советский албатынын төзөөчизи ле по-
литический башчызы.

19. Албаты керегинде килемји — КПСС-тин ле Со-
ветский государствонин ижинде эн бийик ээжи.

20. Советский граждандардын конституционный пра-
волоры — социализмнин улу јенүзи.

21. Албатынын общественно-политический ле иш-
теги эрчимин көдүрери — социалистический демокра-
тиянын онон арыгы өзүминин төс јолы.

22. Иштин арбынын, общественный производствонин
једимдү болорын көдүрери — иштеп јаткан коллектив-
тин эн јаан задачазы.

23. Не ле немени чеберлеери, кымакайлаары — со-
циалистический хозяйствоны башкарарынын төс некел-
телеринин бирүзи.

24. Ишкүчиле јаткандардын ак санаазы ла творче-
ский эрчими өзөри — советский экономиканы там ла
арбындадатан ла советский албатынын јадын-јүрүми-
нин кемин онон ары көдүретен айалга.

25. Ишти төзөөринде, государственный ла иштеги
дисциплинаны тыңыдарында правонин учуры.

26. В. И. Ленин социализмнин ле коммунизмнин
строительдеринин үйе улустары бой-бойынан тем алы-
жары керегинде.

27. В. И. Ленин социалистический Ада-Төрөлди корыыры керегинде.

28. СССР-де социализмди төзөп бүдүргени — советский албатынын улу интернациональный молжузы.

29. СССР-де коммунизмди төзөп турганынын телекейлик учуры.

30. Буржуазный идеологияла тартыжу — классовый, бир де жөпсиниш жок тартыжу.

31. Кулданаачылар ишкүчиле жаткандарды бийлеп турганын жажырган буржуазный демократиянын меке-төгүнчизи ле экижүстенижи.

32. Буржуазный избирательный система — жаан капиталдын жылбүлерин корып турган арга.

33. Буржуазный демократия фашизмнинг, расизмнинг ле тоталитаризмнинг башка-башка кеберлерин алынып өскөрип турганы.

БАЖАЛЫКТАР

Выборлорго белетенер өйдө жартамалду ишти элбедер ле жарандырар.	1
Малчылардын керектери ле задачалары.	4
Племенной ишти — эмдиги өйдиги некелтезине	8
Койдын түгин кыркыырына жакшы белетенип алар	14
Областьтын прсфсоюзтарынын задачалары	17
Бытовой жеткилдештин келер өйдөги өзүми.	23
Эл-жоннын писмолорына ла угузуларына партийный аяру	28
Туулу Алтайдын комсомолынын I-кы областной съезди	32
Партиянын аграрный политиказы	36
СССР-дин Верховный Советине выбсрлорло колбой өткүретен лекциялардын, докладтардын, куучын-беседалардын тематиказы	42

БЛОКНОТ АГИТАТОРА

Редакционная коллегия

Подписано к печати 8/V 1974 г.

Усл. п. л. 1,9. Уч.-Изд. л. 1,8.

Заказ 1838. Тираж 970 Цена 4 коп. ЛН 13223.

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издательства,
г. Горно-Алтайск, пр. Коммунистический, 44.

Горно-Алтайская типография, пр. Коммунистический, 27.

4 акча